

Fotodynamisk terapi (PDT) Dagslys-Photodynamisk Terapi, (Dagslys-PDT)

Behandling af "forstadier til hudkræft" (aktiniske keratoser)

Baggrund:

Aktiniske keratoser består af hudkræftceller, der endnu ikke er vokset udenfor overhuden, hvor de er dannet og normalt hører til. De kaldtes tidligere "forstadier til hudkræft". Dog ses der kun meget sjældent spredning til andre organer, og derfor kan forandringerne normalt fjernes enten ved kirurgi i lokalbedøvelse, frysning, laserbehandling eller ved fotodynamisk terapi (PDT), som er en cremebehandling der foregår i kombination med belysning med enten klinik-lyskilder eller som dagslys-PDT. Photodynamisk terapi er nu den internationalt rekommanderede behandling af aktiniske keratoser. Dagslys-PDT kan foretages fra april til oktober måned.

Hvad er dagslys-PDT?

Dagslys-PDT er en kombinationsbehandling med creme og belysning. Huden påsmøres først en creme med 5-ALA (5-aminolevulinat), eller det beslægtede stof metyl-ALA. 5-ALA er normalt forekommende i små mængder i kroppen. 5-ALA er bl.a. et forstadium til hæmoglobin. Når cremen med 5-ALA påsmøres huden, optager alle hudceller stoffet, men forstadier til hudkræft og hudkræftceller optager ca. 8 gange så meget som normale celler. I cellerne omdannes 5-ALA til et stof, som i nogle timer gør cellerne meget lysfølsomme. Denne lysfølsomhed gør, at hudkræftcellerne, når de udsættes for lys,

som regel går til grunde i løbet af et par dage, hvorimod normale celler ikke tager skade. Derfor skal du efter påsmøringen af 5-ALA opholde dig ude i dagslys i 2-3 timer. Herefter vaskes overskydende creme af.

Hvad er fordelene ved dagslys-PDT?

Ved et kirurgisk indgreb vil der komme ar efter behandlingen. Efter frysning af huden vil der vanligvis opstå permanente hvide ar. Efter dagslys-PDT får huden sin normale farve igen, og der opstår normalt ikke ar. Dagslys-PDT behandling er som regel næsten smertefri.

Hvordan er behandlingsforløbet?

Ved første konsultation vil speciallægen undersøge huden og give information om relevante behandlingsformer. I enkelte tilfælde tages et overfladisk skrab som sendes til mikroskopisk undersøgelse. Dagslys-PDT foretages normalt ikke ved forundersøgelsen, men et passende tidspunkt aftales, idet behandlingen er tidskrævende.

Selve behandlingen begynder med at en specialuddannet sygeplejerske renser huden grundigt med skrubning med gaze og alkohol. Herefter påsmøres creme, der begynder at virke i løbet af ½ time. Patienten skal nu opholde sig ude i dagslys (sydvendt, men ikke i solen) i alt 2-3 timer. Det er tilladt at holde en pause på op til 5 minutter til toiletbesøg etc. Efter 2-3 timer skal du komme tilbage til venteværelset. En sygeplejerske vil

herefter tilse dig og være behjælpelig med at vaske overskydende creme af. Da man ikke på forhånd kan vide, hvor kraftig reaktion, der kommer på behandlingen, undlader man normalt at behandle flere større områder på samme dag. En ny behandling foretages som regel først efter, at det første område er helet fuldstændigt op. Ophelingstiden er afhængig af skadernes omfang og type, men varer normalt fra 2 dage til 1 uge, kan dog vare op til 2 uger.

Der er ikke myndighedskrav om kontrol efter behandling af forstadier til hudkræft, men da der endnu ikke findes nogen behandling af kræft, som er 100 % sikker, foretager vi normalt kontrol efter 6-8 uger efter behandling af aktiniske keratoser.

Hvor stor er helbredelsesraten?

Helbredelsesraten ved dagslys-PDT er 80-90 % for aktiniske keratoser (samme som ved behandling med frysning). Helbredelse betyder her, at der ikke kommer genvækst af de allerede behandlede elementer inden for en periode på 2 år efter behandlingen. Ifølge internationale retningslinjer anbefales ofte 2 behandlinger på samme område med nogle ugers interval. Vores erfaring er dog, at 1 behandling i langt de fleste tilfælde er tilstrækkeligt, og at der ved den efterfølgende kontrol eventuelt kan foretages supplerende punktvis behandling med CO₂-laser af små områder, som måtte kræve yderligere behandling.

Hvordan føles behandlingen?

Afrensning af huden med gazeskrubning og alkohol giver en sviende fornemmelse. Selve cremepåsmøringen kan ligeledes svie lidt, afhængigt af hvor mange læsioner, der skal behandles. Dagslysbehandlingen føles normalt som en let stikkende og eventuelt ganske let

brændende fornemmelse i huden, eller blot som en varmfornemmelse.

Hvordan ser huden ud efter behandlingen?

Hudens reaktion er forskellig fra person til person. Hvis der er mange synlige eller skjulte aktiniske keratoser og/eller hvis det behandlede område er stort, reagerer huden normalt kraftigere, end hvis et lille område med kun få forandringer er blevet behandlet.

Umiddelbart efter behandlingen er huden rød og varm. Hos nogle brænder og svier det mere end hos andre. I visse tilfælde kan den brændende og sviende fornemmelse fortsætte i nogle timer og i sjældne tilfælde op til et par dage efter behandlingen, dog i aftagende grad.

I løbet af dagen efter behandlingen vil det vise sig, hvor mange abnorme celler der har været til stede, idet disse vil begynde at blive afstødt fra huden. Dette ses som varierende grad af solskoldningslignende reaktion i huden og eventuelt som små sår. I de efterfølgende dage vil der hos nogle patienter opstå en del hævelse og overfladiske sårskorper. Hos andre vil der kun være let hævelse, og ganske svage sårskorper, som afstødes efter to til tre dage.

Sårene heler normalt op med et meget fint kosmetisk resultat i løbet af 1-2 uger.

Er der forholdsregler før, under og efter behandlingen?

I de 2-3 timer, hvor cremen virker på huden sammen med lyset, skal du opholde sig ude i dagslys og vende mod solretningen, men ikke direkte i solen. Det er en god idé at medbringe lidt læsestof eller bærbar computer. Efter ophelingen skal der forebygges mod fremtidige skader. Anvend derfor solfaktor 50+ ved enhver udsættelse for sol og

gerne rutinemæssigt fra morgenstunden i
hele sommerhalvåret.

Med venlig hilsen
PRIVATHOSPITALET MØLHOLM A/S

Peter Bjerring
professor, dr.med.
speciallæge i hudsygdomme
rev. juni. 2011
(Næste rev. juni 2013)